

Rapport 2010:116

Arkeologisk förundersökning

Värö Norrgårds f d bytomt

Gång- och cykelväg vid Värö

RAÄ 138

Värö 5:117

Kärna socken

Linköpings kommun

Östergötlands län

Olle Hörfors

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI

Värö Norrgårds f d bytomt

Gång- och cykelväg vid Värö

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Syfte	7
Undersöknings- och dokumentationsmetod	7
Resultat och tolkning	7
Fyndmaterial.	9
Tolkning	11
Referenser	11
Tekniska uppgifter.	12
Bilaga 1. Anläggningsbeskrivningar.	13
Bilaga 2. Fyndlista	15
Bilaga 3. ¹⁴ C-dateringar	17
Bilaga 4. Ritningar	18

Omslagsbild: Undersökningsområdet sett från väster. Foto Olle Hörfors, ÖLM.

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

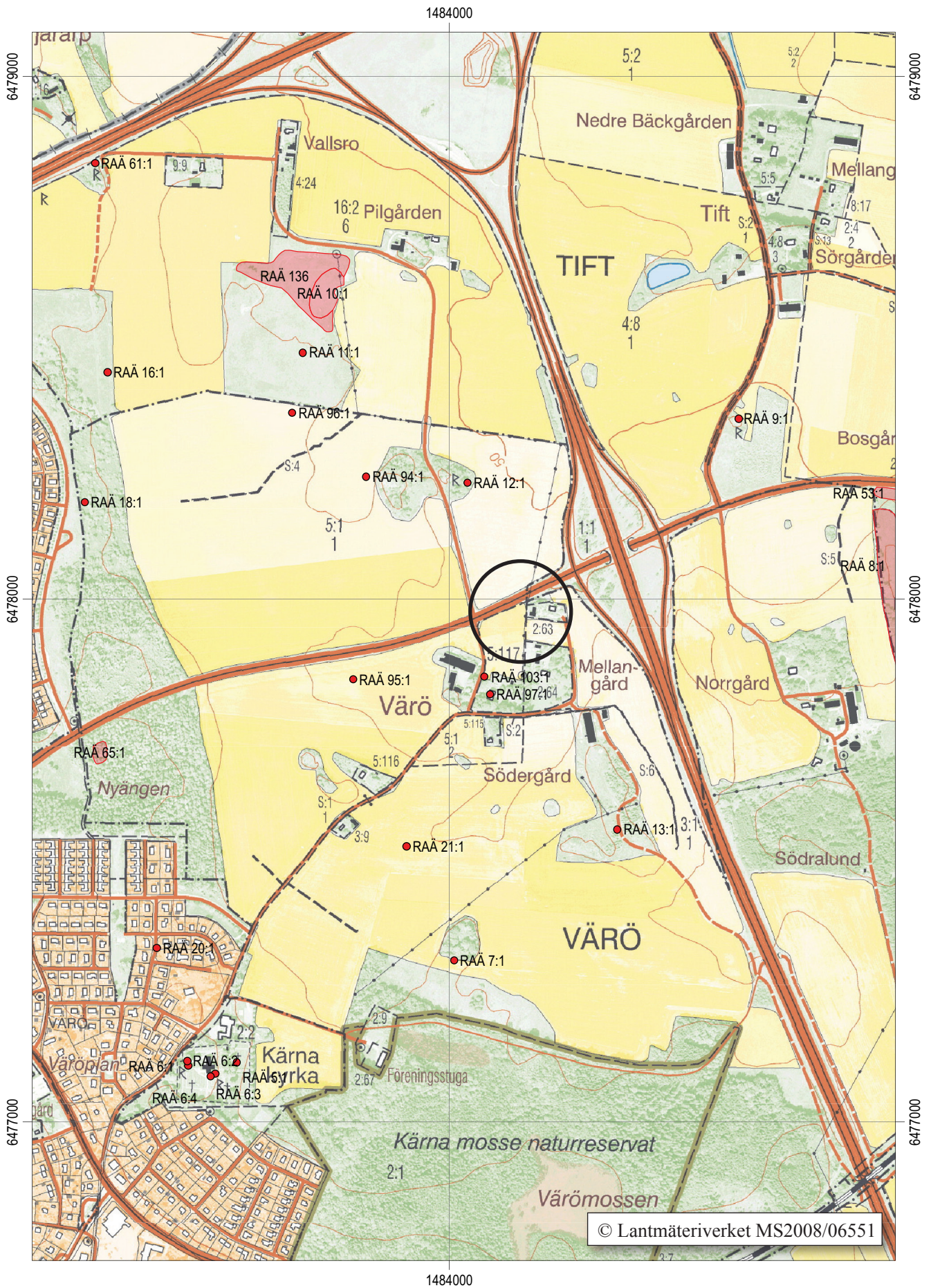
Sammanfattning

I oktober 2010 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning på fastigheten Värö 5:117 i Kärna socken och Linköpings kommun. Anledningen var en planerad gång- och cykelväg samt uppförandet av en bullervall. Gång- och cykelvägen är tänkt att sträcka sig mellan stadsdelarna Skäggetorp och Tokarp. Arbetet föregicks av en arkeologisk utredning etapp 2, utförd i juni 2010 på samma plats. Resten av vägsträckningen utreddes 2009 (Nyberg 2009). Vid utredningen 2010 framkom lämningar av Värö Norrgårds före detta bytomt, karterad bland annat 1785. Bytomten inregistrerades i FMIS som RAÄ 138.

Den arkeologiska förundersökningen omfattade en 12 x 20 m stor yta som utgjorde en del av RAÄ 138 och över vilken en gång- och cykelväg samt en bullervall skulle anläggas. Vid förundersökningen dokumenterades 16 anläggningar, varav tre utgjorde resterna efter ett hus på torpargrund, som med hjälp av fynd kunde dateras till 1600-1800-talen, det vill säga sannolikt den bebyggelse som flyttades till sitt nuvarande läge 1860. Till denna bebyggelse hörde sannolikt också de utdragna sot- och brandrester som påträffades norr och väster om huset. Dessutom framkom äldre anläggningar i form av gropar, några av dem stenfyllda. I en av dessa framkom en skärva östersjökeramik, daterbar till övergångstiden mellan vikingatid och medeltid. ¹⁴C-dateringar tagna i den grop där Östersjökeramiken hittades samt i de uttrakade brandresterna gav dateringar till sen vikingatid respektive 1600-tal.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 085 56, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

I oktober 2010 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning på fastigheten Värö 5:117 i Kärna socken och Linköpings kommun. Anledningen var en planerad gång- och cykelväg samt uppförandet av en bullervall. Gång- och cykelvägen är tänkt att sträcka sig mellan stadsdelarna Skäggetorp och Tokarp. Uppdragsgivare var Linköpings kommun, Teknik- och samhällsbyggnad. Kommunen svarade också för de arkeologiska kostnaderna. Projektledare och antikvariskt ansvarig var antikvarie Olle Hörfors som också svarat för rapporten. I fält deltog också Erika Räf och Johan Levin.

Områdesbeskrivning

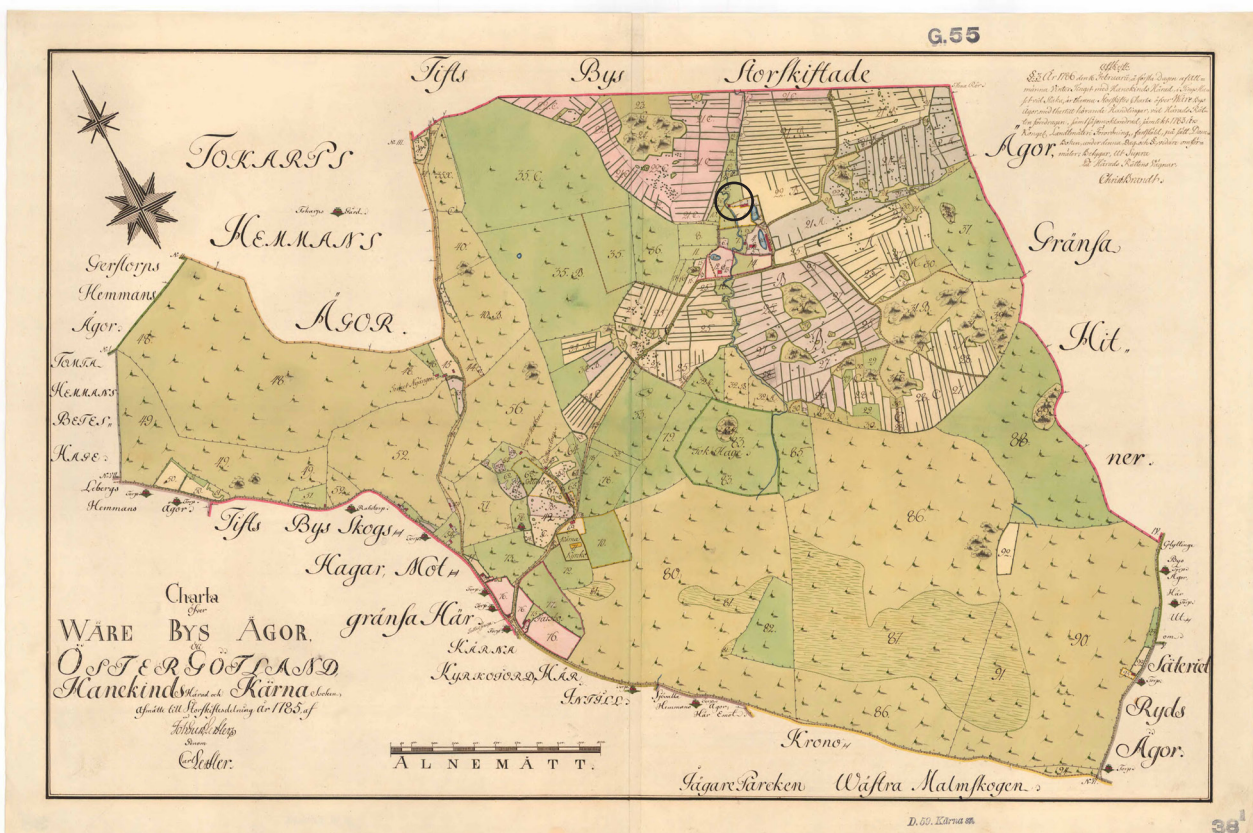
Värö by är belägen i Kärna socken mitt mellan stadsdelarna Tokarp/Kärna och Skäggetorp. Den tangeras i nordväst av E4:an och genomkorsas av motorvägen mellan Linköping och E4:an. I södra delen av ägofiguren ligger både Kärna kyrka som är byggd på byns mark och naturreservatet Kärna mosse.

I norr är landskapet helt präglat av åkermark och är närmast fullåkersbygd. I söder och öster finns dock högre liggande åsar med skogsmark bevarad.

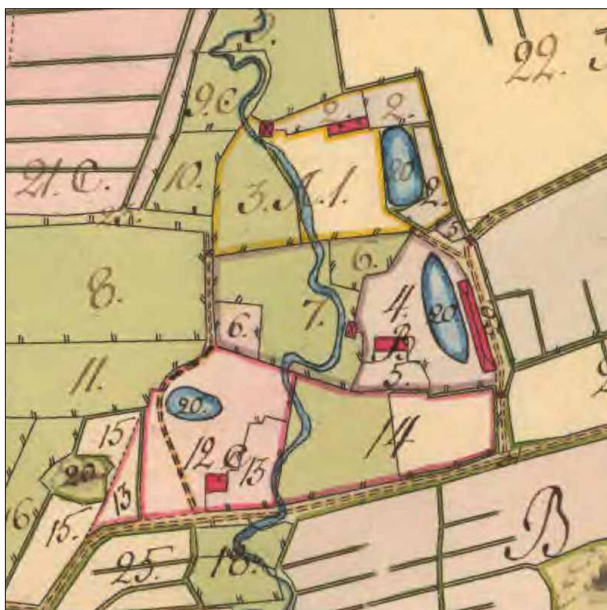
Namnet på byn Värö är intressant och det brukar anses att förleden är "våring" eller krigare (också den titel som kejsaren av Bysans hade på sina vikingakrigare) medan efterleden är -rö, eller røjning. Gravfält som kan dateras till vikingatid saknas inom byns område men i gränsen mellan byarna Värö, Tift och Glyttinge ligger gravfältet RAÄ 8, kallat Tiftgravfältet, med 460 registrerade fornlämningar, bland dem sannolikt ett 20-tal kammargravar. Gravarna ligger på ett sådant sätt att gravfältet förefaller sammanväxt från tre håll, bland annat från Värö. Bland övriga fornlämningar i närheten finns fyndplatser för stenyxor (RAÄ 21, 94 och 96), ensamliggande stensättningar (RAÄ 9 och 12), stensättningsliknande lämningar (RAÄ 7, 13 och 18) samt en torplämning (RAÄ 65).

I samband med den föregående arkeologiska utredningen etapp 2 framkom lämningar som sedermera givits fornminnesnummer RAÄ 138 i FMIS register.

Byn Värö är i kameralt material känd sedan 1369 då den omnämns i ett testamente där Katarina Knutsdotter, änka efter herr Ulf Håkansson, som en post i en stor kvarlåtelse bland annat skänker hustrun till förvaltaren i "væri" en ko. (30/8 1369 Sofi.se).

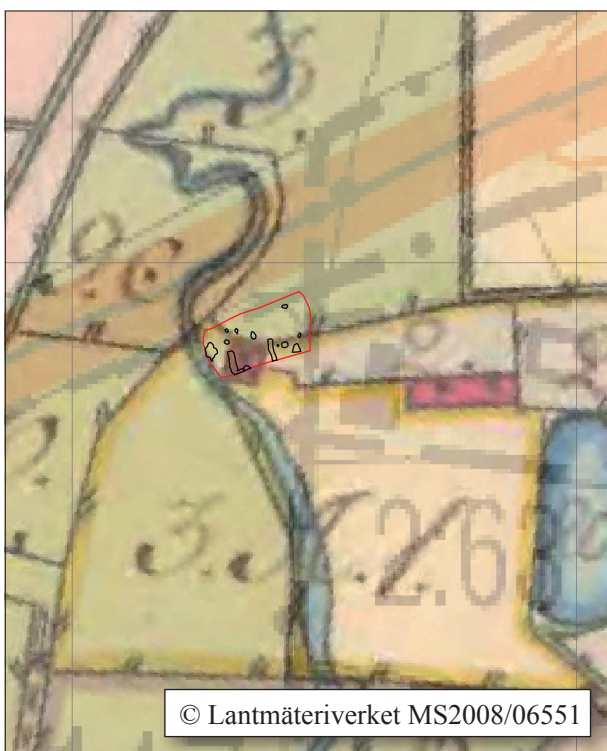
Figur 3. Värö 1785. Åkermarken ligger huvudsakligen i norr ut mot fullåkerslandskapet medan de södra delarna ligger högre. Byn ligger på samma plats som idag och den smala vägen mellan byn och Kärna kyrka finns kvar. Förundersökningsområdet är beläget i åkermark, strax norr om och intill den nuvarande bytomten.

Figur 4. Utsnitt ur storskifteskartan över Värö från 1785. Norrgården och Mellangården öster om bäcken och Södergården väster om densamma.

Figur 5. Utdrag ur Laga skifteskartan från 1860. Bebyggelsen redovisas som mer omfattande. Norrgården bildar en kringbyggd gård. Södergårdens ladugårdar längst i väster och Mellangårdens motsvarande längst i öster står fortfarande kvar på samma platser.

© Lantmäteriverket MS2008/06551

Figur 6. Överlägg mellan dagens digitala fastighetskarta och storskifteskartan från 1785. Dagens bebyggelse är svart medan bebyggelsen 1785 är markerad med rött. Den arkeologiska förundersökningen ägde rum i Värö bytomts nordvästligaste utkant. På storskifteskartan har platsen markeringen nr 1 eller "Norrgårds hustomt". Det västligaste av Norrgårdens två hus ligger inom förundersökningsytan. Skala 1:1500.

© Lantmäteriverket MS2008/06551

Figur 7. Överlägg mellan laga skifteskartan från 1860 och dagens digitala fastighetskarta. Norrgårdens bebyggelse ligger i en fyrkant kring kartmarkeringen 2:63 och därmed utanför det aktuella förundersökningsområdet. Skala 1:1500.

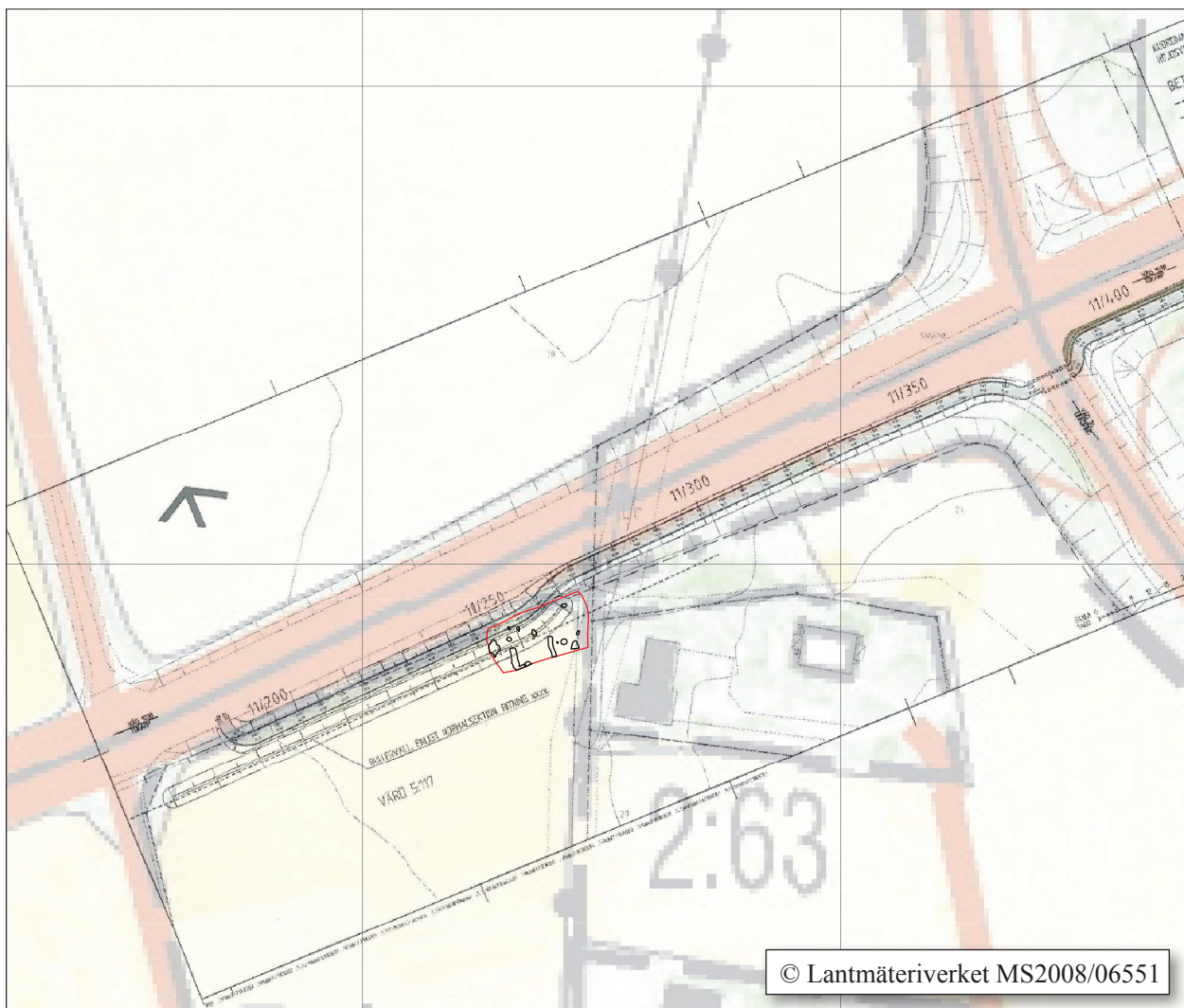
I det äldre kartmaterial som finns tillgängligt består byn av tre gårdar, Söder-, Mellan- och Norrgården belägna i den ordning som namnen antyder, med Södergården aningen förskjutet mot väster. Storskiftet genomfördes 1785 (Leffler 1785 och 1786). På denna karta rinner den nu kulverterade bäcken som avvattar Kärna mosse rakt över bytomten. Norr och Mellangården ligger öster om bäcken medan Södergården ligger väster om densamma. På både Norr- och Mellangården ligger ett mindre rektangulärt hus i direkt anslutning till bäcken. Alla tre gårdarna är försedda med större ladugårdsdammar. Norrgårdens bebyggelse består på kartan av ett kvadratisk hus vid bäcken och öster om detta ett långsmalt hus, sannolikt en parstuga.

På den karta som upprättades 1860, inför att byn genomgick laga skifte (Pihlqvist 1860) har bebyggelsen förändrats. Gårdarna ligger fortfarande så

att Norrgården ligger norr om Mellangården öster om bäcken och Södergården söder om dessa men väster om bäcken. Betydligt flera hus redovisas och bebyggelsen på Norrgården redovisas som en kringbyggd figur av fyra hus, belägen på södra delen av norrgårdstomten, söder om det läge som redovisades 1785.

Vid Laga skiftet kom Norrgården att flytta ut till sitt nuvarande läge, idag på östra sidan av motorvägen in till Linköping. Där bedriver idag Värö gårdsbutik sin verksamhet.

Vid den arkeologiska utredningen gjordes ett överlägg mellan storskifteskartan från 1785 och dagens digitala fastighetskarta. Därvid kunde det konstateras att den husgrund som påträffades med stor säkerhet var identiskt med det västligaste av de hus som var karterade på den äldre kartan (figur 6).

Figur 8. Kopia av mätfil från Linköpings kommun visande läget för den tänkta gång och cykelvägen och den direkt söder om denna tänkta bullervallen inom fastigheten Värö 5:117. Den arkeologiska förundersökningen berörde den östligaste delen av fastigheten Värö 5:117. Skala 1:1500.

Ett överlägg mellan laga skifteskartan från 1860 och dagens digitala fastighetskarta visade däremot att Norrgårdens bebyggelse från denna tid inte berördes av förundersökningen. Den kringbyggda gårdsbebyggelsen låg vid denna kartering rakt över markeringen 2:63 på kartan ovan (figur 7).

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att fastställa i vilken omfattning lämningar av den konstaterade historiska bytomten skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget och om medeltida lämningar skulle komma att beröras.

De lämningar som påträffades skulle om möjligt beskrivas avseende karaktär, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet samt dateras.

Resultatet från förundersökningen var avsett att ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Undersöknings- och dokumentationsmetod

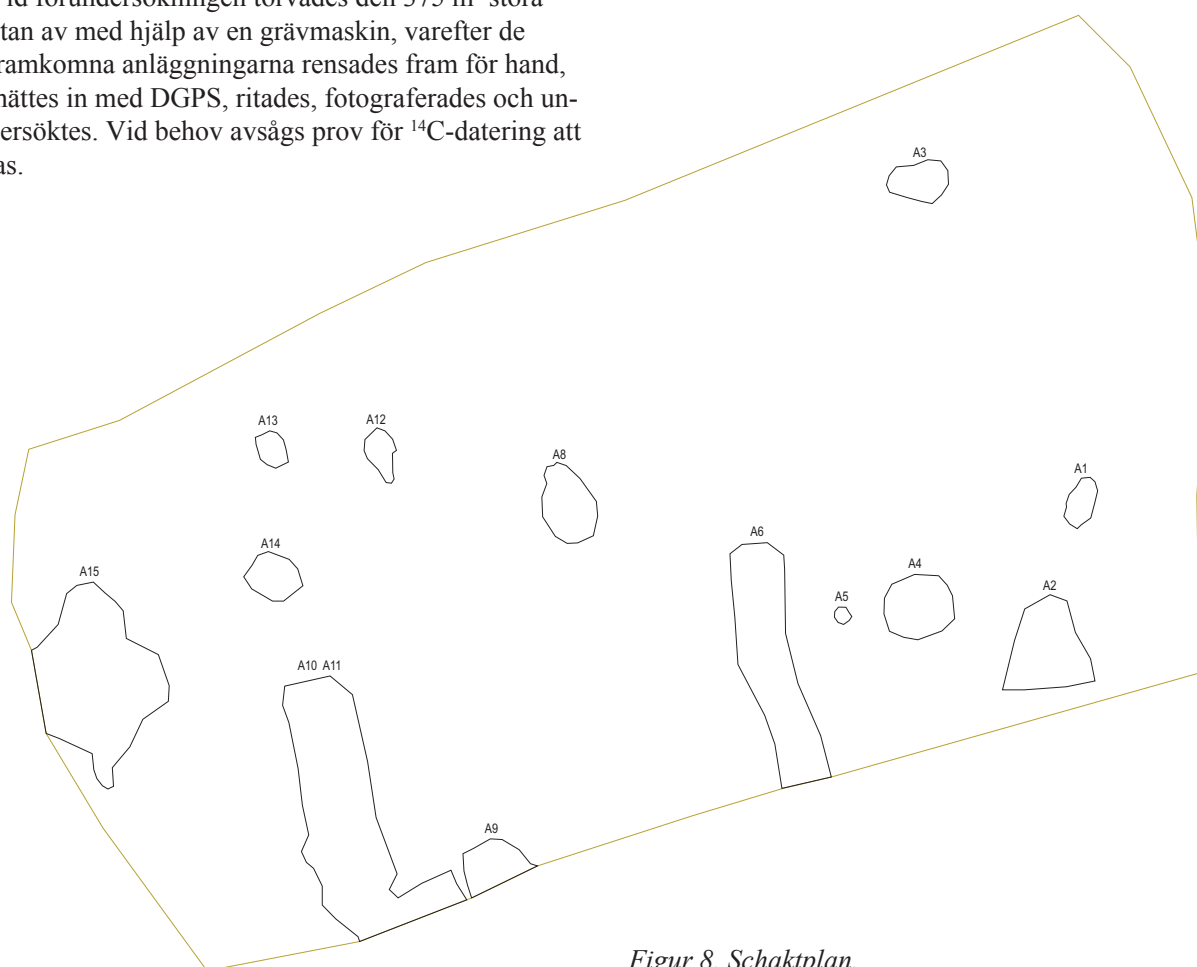
Vid förundersökningen torvades den 375 m² stora ytan av med hjälp av en grävmaskin, varefter de framkomna anläggningarna rensades fram för hand, mättes in med DGPS, ritades, fotograferades och undersöktes. Vid behov avsågs prov för ¹⁴C-datering att tas.

Resultat och tolkning

Vid avtorvningen framkom 16 anläggningar inom området. Några av dessa har sedermera utgått då de bedömdes vara recenta eller ingå som delar i andra anläggningar. Några anläggningar visade sig vara mer komplicerade och innehålla flera delanläggningar. Sammantaget undersöktes och dokumenterades 18 anläggningar.

Anläggning 6 (östra väggen), anläggning 9 (spisel) och anläggning 10-11 (västra och södra väggen) utgjorde alla delar av ett hus. Av den västra väggen återstod en längd av 5,0 m, av den södra 1,2 m och av den östra 3,2 m. Avståndet mellan den västra och den östra väggen var 7 m. De västra och södra väggarna som var bäst bevarade visade att huset sannolikt varit uppfört på en torpargrund bestående av dubbla rader av 0,4-0,6 m stora stenar. I samtliga väggar fanns en kärna av starkt förbränt och eldskadat tegel som visade att huset åtminstone delvis varit uppbyggt av detta material.

Ytterligare rester av samma byggnad utgjordes av anläggningarna A8, A12, A13, A14 och A15 som alla helt eller delvis bedömdes bestå av, från en brinnande byggnad, uttrakade rester i form av bevarat trä och mörk- eller sot och kolfärgad jord. Kol från A12 har

Figur 8. Schaktplan.

givit en datering till 15-1600-talen (Ua-40949 daterat till 330 +/- 30 BP eller 1470-1650 e Kr med två sigmas säkerhet).

Huslämningen har inmätts med DGPS och ett överlägg mellan denna inmätning och storskifteskartan från 1785 visar en i det närmaste total överensstämmelse (figur 6). Den inmätta västra väggen, A10-A11 hamnar längs den västra väggen på 1785 års karta medan den östra väggen hamnar bara aningen snett utanför. De som uttrakade brandrester tolkade anläggningarna hamnar i direkt anslutning till huset, väster och norr om detta. A15:s västra begränsning följer den karterade bäckfåran.

Sammantaget fanns fyra stolphål i den undersökta ytan. Öster om husgrunden dokumenterades tre relativt grunda stolphål. Två av dessa, A4a och A4b, ingick i den komplexa A4. De var grunda vilket sannolikt berodde på att man försökt slå dem genom den stenfyllda gropen. A5 låg nära husgrunden och kan

Figur 9. A10, den västra väggen av huset framrensad. Foto mot N, Olle Hörfors, ÖLM.

Figur 10. I södra väggen av huset fanns A9, vilken tolkades som botten av en spisel eller uppvärmningsanläggning. Foto mot S, Olle Hörfors, ÖLM.

möjligen ha haft någon funktion i samband med denna. I änden på den östra väggen av husgrunden fanns ett stolphål med en bevarad stolpe i, A6b. Denna bör givetvis ha ingått i huskonstruktionen.

Fem anläggningar utgjordes av gropar av olika slag. Av dessa var A1 enklast att funktionsbestämma. Den ovala gropen innehöll inte mindre än 546 gram animalieben från ett ungt djur. Anläggningen utgör sannolikt nedgrävningen av ett självdött djur. A2 bestod av en utbredning av mörk sandig jord belägen under plogdjupet, sannolikt en torrlagd biräna till den intilliggande bäcken. A3 bestod av en grop grävd ner till lerlagret under den naturliga markytan och kan sannolikt tolkas som en lertäktsgröp.

Anläggningarna A4 och A8 var svårtolkade. Båda bestod av stenfyllda gropar där stenfyllningen omfattade flera olika nivåer, i A4:s fall tre nivåer och i A8:s fall av minst två. I botten på båda anläggningarna fanns ett lager skärvsten som var avsatt ovanpå det lerlager som låg under den naturliga markytan. Båda anläggningarna var ca 0,8 m djupa. Av fynden att döma (keramik, kvartsavslag, brända och obrända ben) är anläggningarna medeltida eller förhistoriska. Kol från den understa nivån i anläggning 4 har daterats till sen vikingatid (Ua-40948 daterat till 923 +/- 30 BP eller med två sigmas säkerhet till tiden mellan 1020 och 1190 e Kr) vilket stämmer utmärkt med fyndet av en skärva östersjökeramik.

Fyndmaterial

Sammantaget registrerades 51 fyndposter varav 47 tillvaratogs. Övriga, som alla bestod av fragmenterat tegel, kasserades.

Metall

Åtta av fyndposterna innehöll metallfynd, samtliga i järn. I hälften av fallen bestod dessa av vanlig spik. Tre föremål kunde inte bestämmas närmare. Ett föremål tolkades som en gaffel. Den hade en tånge som suttit instucken i ett träskaf. Tänderna som troligen bara varit två stycken var avbrutna. Föremålet påträffades i A5, ett av stolphålen.

Keramik

Femton poster innehåller sammantaget sjutton skärvor keramik. Av dessa kan sju skärvor klassas som BII:4 eller yngre rödgodskeramik, av vilka alla utom en kommer från husgrunden, A6, A9 och A10. Alla skärvor utom en är från vitleredekorerade fat medan en skärva kommer från en klarglaserad kanna. Detta stämmer mycket väl överens med husets förväntade datering till 1600-1700-talen. Ytterligare en skärva från ett vitleredekorerat fat hittades som lösfynd i ploggången.

Fyra poster med fem skärvor kommer från vit fajanskeramik, daterbar som tidigast till sent 1700-tal. Två av dessa kommer från husgrunden (A9 spiseln) medan en kommer från gropen A8 och de två sista är lösfynd från ploggången.

Figur 11. ÖLMC4532:16, gaffel. Foto Lasse Norr, ÖLM.

Figur 12. ÖLMC4532:13, Östersjökeramik. Foto Lasse Norr, ÖLM.

Två poster keramik med sammantaget tre skärvor är äldre. I gropen A8 tillvaratogs två mycket små skärvor reducerat bränt sannolikt förhistoriskt gods. På den lägsta nivån i gropen A4 hittades en skärva importkeramik, så kallad ”östersjökeramik”. Skärvan har granskats och kärlet den kommit från har delrekonstruerats av docent Ole Stilborg.

Stilborg har jämfört skärvan med liknande kärl bland annat från kriminalvårdsanstalten i Skänninge (Stilborg 2006) som där kunde dateras till sent 1000-tal. En datering som alltså tycks stämma mycket väl med dateringen i detta fall.

Av keramiskt material är också det sannolikt mycket sena föremål som påträffades i delar på flera platser i A6 eller västra väggen till huset. Föremålet kan närmast tolkas som ett vred till en gasspis eller liknande och kan knappast vara äldre än tidigt 1900-tal. I ploggången tillvaratogs också en skärva porslin av sent datum.

Fyra fyndposter innehöll tegelkross, som i samtliga fall kastats. Teglet gav intryck av att vara handgjort men några storlekar kunde inte uppmätas. En fyndpost innehöll en bit kakel sannolikt från en riven kakelugn i närheten. I profilen ovanför A2 tillvaratogs en bit av ett skaft av en kritpipa.

Från husgrunden (A10-11) kommer flera fragment av en svart glasflaska, troligen en literflaska.

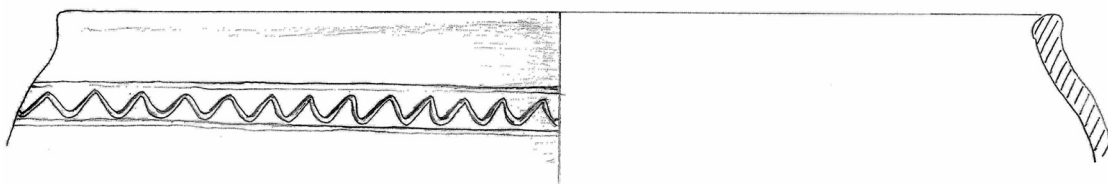
Obrända animalieben fanns spridda över undersökningsområdet och de delar som kunde knytas till anläggningar tillvaratogs. De omfattar sju fyndnummer. Större mängder förekom endast i A1. Denna tolkades som en relativt sentida avfallsgrop eller nedgrävning för dumpning av ett självdött djur. Det senare eftersom benen var klart koncentrerade till den västra delen av anläggningen. Obrända och brända ben förekom också i de båda stenfyllda groparna A4 och A8. I fallet A4 förekom brända ben dessutom i två olika nivåer.

Den ursprungliga anledningen till att sökschakt togs upp i området var de lösfunna stenyxor som tidigare hittats i området. Vid förundersökningen 2010 påträffades tre mindre föremål i kvarts som kan härstamma från samma tid som dessa yxor. De mindre föremålen, ÖLMC4532:9, kan klassas som rena avslag även om det mindre av de två har en vass spets. Det större föremålet, ÖLMC4532:17, har ett tydligt tum-pekfingergrepp i sin övre del och en vass spets i den nedre och har troligen använts som syl eller hålgörare av något slag.

Figur 13. Stenverktyg, ÖLMC4532:9 till vänster och ÖLMC4532:17 till höger.

Teckning Olle Hörfors, ÖLM. Skala 1:1.

Figur 14. Rekonstruktion av mynningen av det kärl skärvan ÖLMC4532:13 kommit från. Ole Stilborg 2010. Skala 1:2.

Tolkning

Den ursprungliga anledningen till att området utreddes arkeologiskt i en etapp 2, var att ett läge för en stenåldersboplats misstänktes kunna finnas med hänvisning till de stenyxor som upphittats i området tidigare. Dessa är registrerade under fornminnesnummer RAÄ 95, en tjocknackig yxa och RAÄ 97 som innehåller en tjocknackig och en tunnackig yxa samt fragment av ytterligare två yxor av samma typ samt en mångkantsyxa och en yxa av osäker typ. De många fynden tyder på att stenåldersboplatser med varierande dateringar kan finnas i närheten. Vid förundersökningen kunde ingen stenåldersboplats beläggas men fynden av kvartsföremål tyder på att en sådan kan ligga i närheten.

Etablerandet av bebyggelsen på Norrgårdens tomt verkar ha ägt rum på vikingatiden. Från denna tid kommer sannolikt de stenfyllda groparna A4 och A8. Inga ytterligare anläggningar verkar dock ha bevarats från denna tid. Nästa fas i bebyggelsen härrör från 15-1600-talen från vilken tid utrakade brandrester finns. Sannolikt har den påträffade husgrunden tillhört det hus som byggts för att ersätta det brunna. Detta hus har sedan stått på platsen åtminstone till slutet av 1700-talet. Vid laga skiftet återfinns bebyggelsen istället norr om det aktuella området.

Sannolikt har Värö Norrgård varit bebyggd sedan vikingatid. Endast en liten del av bytomten har undersökts och de perioder som fattas i detta material kan säkert påträffas på andra delar av bytomten.

Referenser

Nyberg P. 2007. *Gång och cykelväg mellan Tokarp och Skäggetorp*. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 samt förundersökning. Kärna socken, Linköpings kommun, Östergötlands län. Rapport ÖLM 2007:88.

Lantmäteriakter från Lantmäteristyrelsens arkiv i Gävle.

D59-38:1 Storskifte 1785 upprättad av Johan Gustaf Leffler.

Lantmäteriakter från Lantmäterimyndigheten i Linköping.

05-Kär-19 Storskifte 1786 upprättad av Johan Gustaf Leffler.

05-Kär-61 Laga skifte 1860 upprättad av Carl Pihlqvist.

Tekniska uppgifter

Område	Värö Norrgård
Fastighetsbeteckning	Värö 5:117
Socken	Kärna
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 138
Ekonomiska kartans blad	085 56 (8F 5g Malmslätt)
Koordinater	X6477867, Y1483928
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-4132-10
Länsstyrelsens beslut	2010-09-28
Länsstyrelsens handläggare	Magnus Johansson
ÖLM dnr	445/10
Kontonr	531174
Uppdragsgivare	Linköping kommun, Teknik och Samhällsbyggnad
Kostnadsansvarig	Linköpings kommun
Projektledare/fältansvarig	Olle Hörfors
Personal	Erika Räf och Johan Levin
Fältarbetstid	2010-10-06--13
Fynd	ÖLMC4532:1-51
Foto filmnr	Digitala foton
Analys	¹⁴ C, Ua-40948 och Ua-40949
Grafik	Lasse Norr
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2010:116 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Anläggningsbeskrivningar

A1 Grop

Oval och 0,80 x 0,40 m stor i plan samt 0,25 m djup och plan i profil. Fyllning av mörk sandig jord. I västra delen fanns en omfattande koncentration av obrända animalieben. I botten ett lager svart svämsand.

Tolkning: Avfallsgrop, dumpning av självdött djur?

A1b hade en fyllning innehållande plats mm och utgår eftersom den sannolikt är sentida

A2 Mörkfärgning eller grop

Oval och 2,50 x 1,00 m stor i schaktet, samt rundad och 0,15 m djup i profil. Fyllning av sotfärgad svart sandjord.

Tolkning: Svämsand?

A3 Grop

Eliptisk och 0,80 x 0,60 m stor i plan. Rundad och 0,40 m djup i profil. Fyllning av omblandad sandig jord med rikligt med linser av styv ljus lera, särskilt i mitten av anläggningen.

Tolkning: Lertäktsgrop

A4 Anläggningskomplex

I ytan två stolphål, A4a och A4b. Därunder 3 nivåer stenpackningar.

A4a Stolphål

Runt, 0,28 m i diameter och 0,15 m djupt med rundad botten. Fyllning av mörk träfärgad sandjord.

A4b Stolphål

Runt, 0,30 m i diameter samt 0,15 m djupt och rundat i profil. Fyllning av träfärgad mörk sand.

A4 Grop, stenfylld

Rund och 1,40 m i diameter i plan samt 0,80 m djup och plan i profil. Under stolphålen A4a och A4b fanns två nivåer av 0,40-0,60 m stora stenar och fyllning av mörk jord. Fynd av brända och obrända ben samt en skärva östersjökeramik. I botten en packning av skärvig skörbränd sten. Anläggningen var grävd genom flera lager svämsand ned till naturlig botten bestående av styv gulfärgad lera.

Tolkning: Igenfylld lertäktsgrop eller brunn.

A5 Stolphål

Runt och 0,40 m i diameter stort samt 0,15 m djupt och rundat i profil. Fyllning av mörk träfärgad sand.

A6 Husgrund (östra väggen)

Husgrundsrest bestående av en 3,20 x 0,80 m stor (i schaktet) utbredning av bränt krossat tegel och enstaka ca 0,40 m stora gråstenar. Utbredningen var 0,35 m djup och oval i profil. I norra ändan fanns ett stolphål med en bevarad stolpe (A6b)

A6b Stolphål

0,60 m i diameter och runt i plan samt 0,60 m djupt och rundat i profil. Skoning med tre 0,20 m stora stenar. I mitten en bevarad men förruttnad trästolpe.

A7 Del av A6, utgår

A8 Mörkfärgning och stenfylld grop

A8a Mörkfärgning

Oval och 1,30 x 1,20 m i plan samt plan och 0,20 m djup i profil. Fyllning av brun, humös sandjord med inslag av tegel, enstaka keramik (A-gods), fajans samt bränt och obränt ben. Mellan anläggningsnivåerna finns ett lager ljus sand med järnutfällningar.

A8b Stenfylld grop

Oval och 1,30 x 1,20 m i plan samt 0,50 m djup. Fyllning av ett lager ca 0,60 m stor sten. Under denna (ej framgrävt) en packning med knytnävsstor skörbränd sten ovanpå styv ljusbrun lera. Stenarna kunde ej tas bort på grund av sin storlek.

A9 Spis

Ugn/spis i södra schaktväggen. Ca 1,20 m i diameter i plan samt 0,50 m djup och rundad i profil. Uppbyggd av gråsten och tegel som är kraftigt värmeskadat. Skålformad runt hål i mitten.

A10-11 Husgrund (västra och södra delen)

Husgrund 5,00 x 1,20 m (västra delen) och 1,20 x 0,50 m (södra delen, synlig del). Uppbyggd av oftast dubbla rader av 0,40-0,60 m stora stenar med en kärna av bränt, eldskadat och krossat tegel. Jordblandad fyllning. Lagd i naturlig sand. Södra väggen har fortsättning i en ugn (A9).

A12 Mörkfärgning

Oregelbunden, 1,20 x 0,50 m i plan samt rundad och 0,15 m djup i profil. Fyllning av kolblandad sand. Prov för ¹⁴C-datering insamlat.

A13 Mörkfärgning och bevarat trä

Oregelbundet rundad och 0,50 x 0,46 m stor i plan. Rundad och 0,2 m djup i profil. Överst ett lager förmultnat trä samt sotig sand.

Tolkning: Utrakad brandrest från hus.

A14 Mörkfärgning och bevarat trä samt elkabelschakt

Mörkfärgning, rundad och ca 0,7 m i diameter i plan samt 0,10 m djup i profil. Innehållande en förmultnad stock/bräda som är 0,70 m lång, 0,20 m bred och 0,15 m djup. Anläggningen genomkorsas av ett schakt grävt för en elledning.

Tolkning: Utrakade brandrester från hus.

A15 Mörkfärgning innehållande bevarade trärester

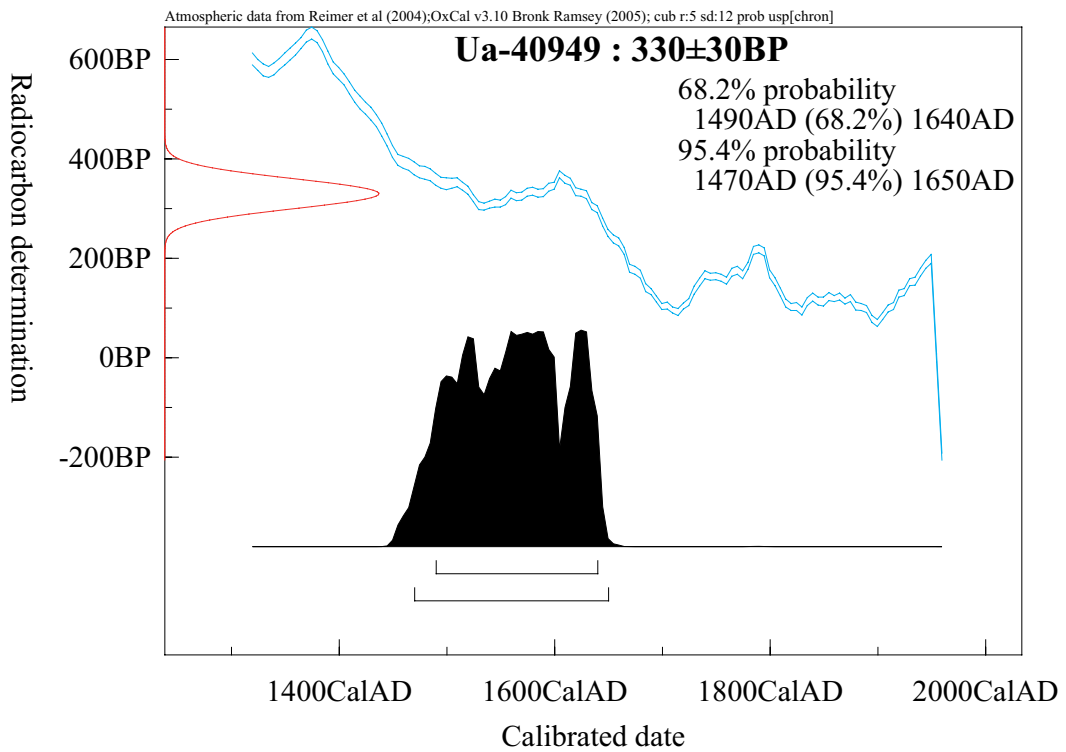
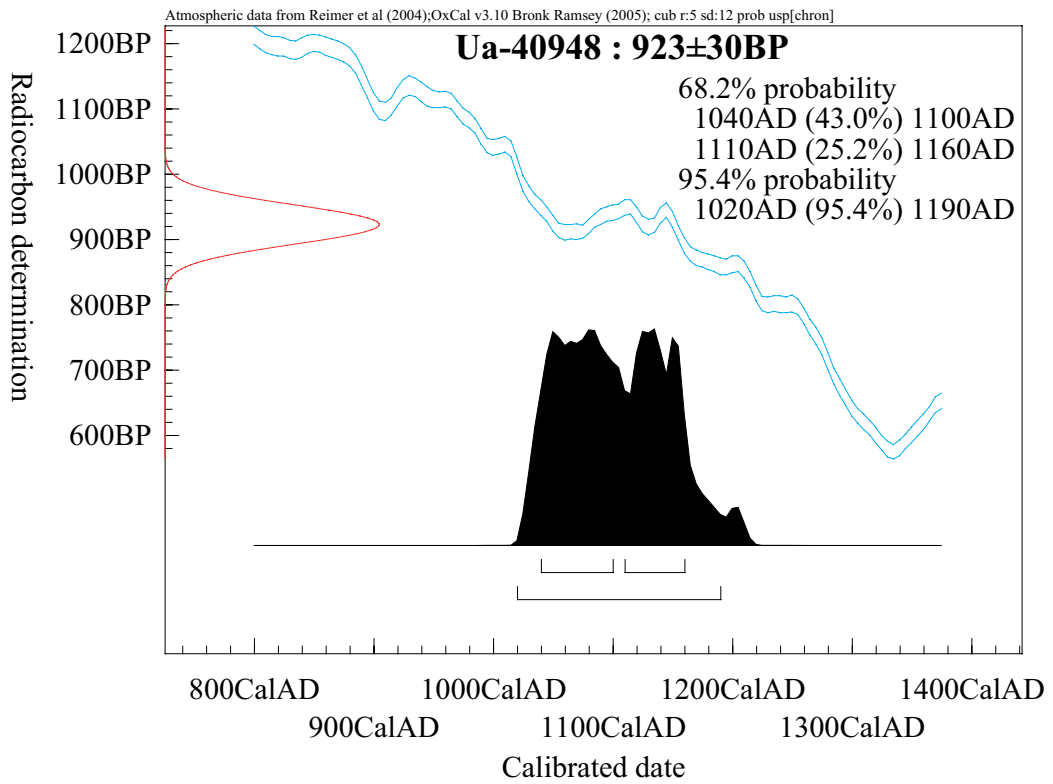
Anläggningen utgörs av ett 3,80 x 1,80 m stort område med mörkfärgad sandig delvis kolbemängd jord innehållande fläckar av bevarade trärester. Två profiler upprättades som visar ett djup på mellan 0,10 och 0,30 m.

Tolkning: Utrakade brandrester från brunnet hus.

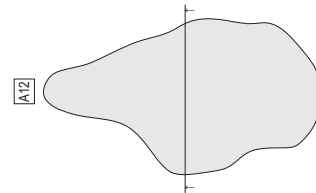
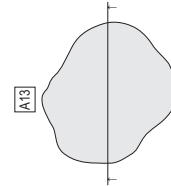
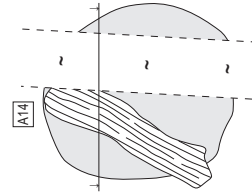
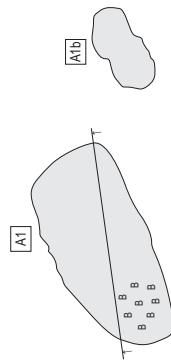
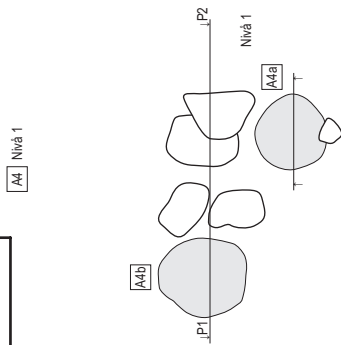
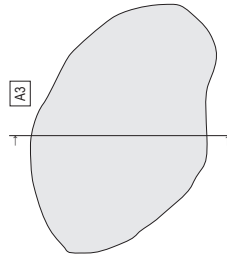
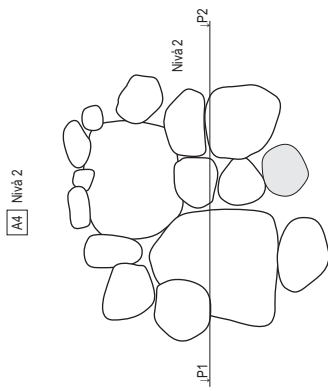
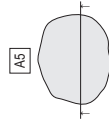
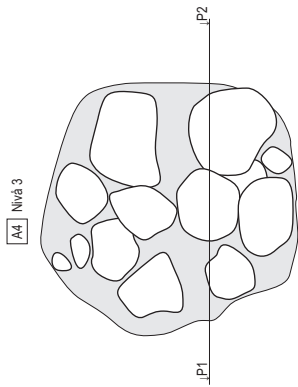
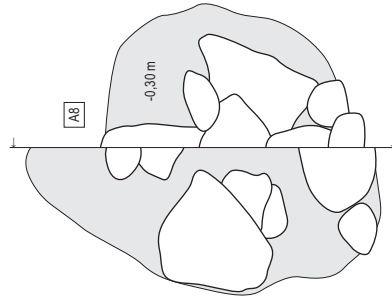
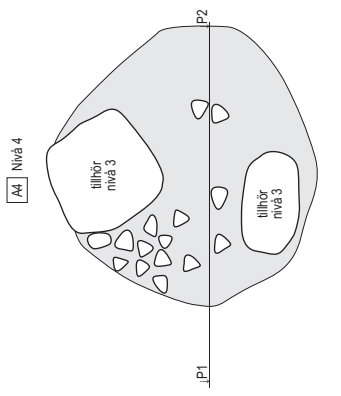
Bilaga 2. Fyndlista

ÖLMC 4532:	Anl	Föremål	Material	Antal	Vikt	Kommentar
1	A1	Animalieben	Ben, obränt		546	Markant inslag ej fullvuxet djur. Nedgrävt självdött djur?
2	A2	Kritpipa	Piplera	1	3,9	Skaft
3	A3	Spik	Järn	1	8,3	Modern
4	A3	Animalieben	Ben, obränt	2	18,8	
5	A3	Tegelflis	Tegel	2	22,1	Kastade
6	A4a	Animalieben	Ben, obränt	2	7,0	
7	A4a	Kakel?	Lera bränd	1	12,3	Svart yta, tegel eller kakel
8	A4b	Tegel	Tegel	2	17,0	Kastade
9	A4	Avslag	Kvarts	2	1,8	
10	A4	Ben brända	Ben brända	6	2,4	
11	A4	Animalieben	Ben, obränt	12	71,4	
12	A4	Ben bränd	Ben, bränt	8	2,2	
13	A4	Kärl	A-gods	1	17,6	Mynning, Östersjökeramik med vågbandsornament sen vikingatid-tidig medeltid
14	A4	Ben brända	Ben, bränt	4	1,3	
15	A4	Animalieben	Ben, obränt	6	5,9	
16	A5	Gaffel	Järn	1	10,8	Gaffel ursprungligen med träskaft och två spetsar.
17	A5	Spets	Kvarts	1	2,9	
18	A5	Tegel	Tegel	4	55,6	Kastade
19	A6	Kärl	BII:4	1	5,3	Klarglasyr
20	A6	Kärl	BII:4	1	7,6	Klarglasyr insida vitlersdekor på utsidan
21	A6	Kärl	BII:4	2	33,9	Fat vitlersdekor
22	A6	Kärl	BII:4	1	3,2	Fat vitlersdekor
23	A6	Kärl	BII:4	1	7,0	Fat vitlersdekor, mynning
24	A6	Kärl	Glas	1	5,9	Pestangripet
25	A6	Vred till spis	Keramik	6	85,3	Vred till gasspis?
26	A6	Animalieben	Ben, obränt	2	23,2	
27	A8	Kärl	A-gods	2	1,9	Reducerat gods, små fragment
28	A8	Kärl	Fajans	1	2,9	Vit fajans
29	A8	Ben brända	Ben, brända	3	0,4	
30	A8	Animalieben	Ben, obränt	4	14,1	
31	A8	Tegel	Tegel	12	51,6	Kastade
32	A9	Föremål	Järn	1	17,2	Två sammansatta delar
33	A9	Föremål	Järn	1	8,1	Två sammansatta delar
34	A9	Kärl	BII:4	1	5,5	Fat vitlersdekor
35	A9	Kärl	Glas	1	5,2	Vitt, mindre flaska?
36	A10	Ten	Järn	1	14,3	
37	A10	Krampa	Järn	1	2,9	
38	A10	Spik	Järn	1	6,4	Modern maskinspik
39	A10	Kärl	Fajans	2	4,5	Vit fajans
40	A10	Flaska	Glas	7	237	Närmast svart flaska
41	A10	Animalieben	Ben, obränt	5	65,6	
42	A10	Tegel	Tegel	1	366	Del av handslagen tegelsten
43	A12	Lerklining	Bränd lera	3	14,2	Lera med avtryck

ÖLMC 4532:	Anl	Föremål	Material	Antal	Vikt	Kommentar
44	A12	Brända ben	Ben, brända	2	0,1	
45	A12	Animalieben	Ben, obränt	8	75,3	
46	A14	Föremål	Järn	1	109	Beslag? Omfattande rost
47	A14	Kärl	Fajans	1	7,1	Vit fajans
48	A15	Ben bränt	Ben bränt	1	0,1	
49	F1	Kärl	Fajans	1	3,3	Vit fajans
50	F2	Kärl	Porslin	1	1,3	Blå blommor
51	F8	Kärl	BII:4	1	11,8	Fat vitlersdekor

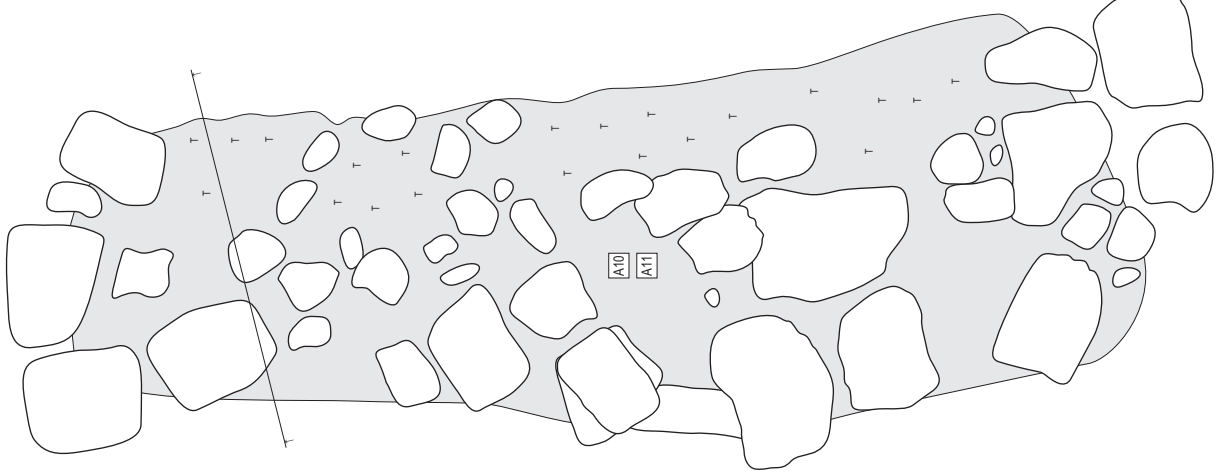
Bilaga 4. Ritningar

Värö 5:117
Kärna socken
Linköpings kommun, Ög
RAA 138
Planritning
Skala 1:20
Dnr 445/10
Oktober 2010 Olle Hörfors
Renritning Lasse Norr

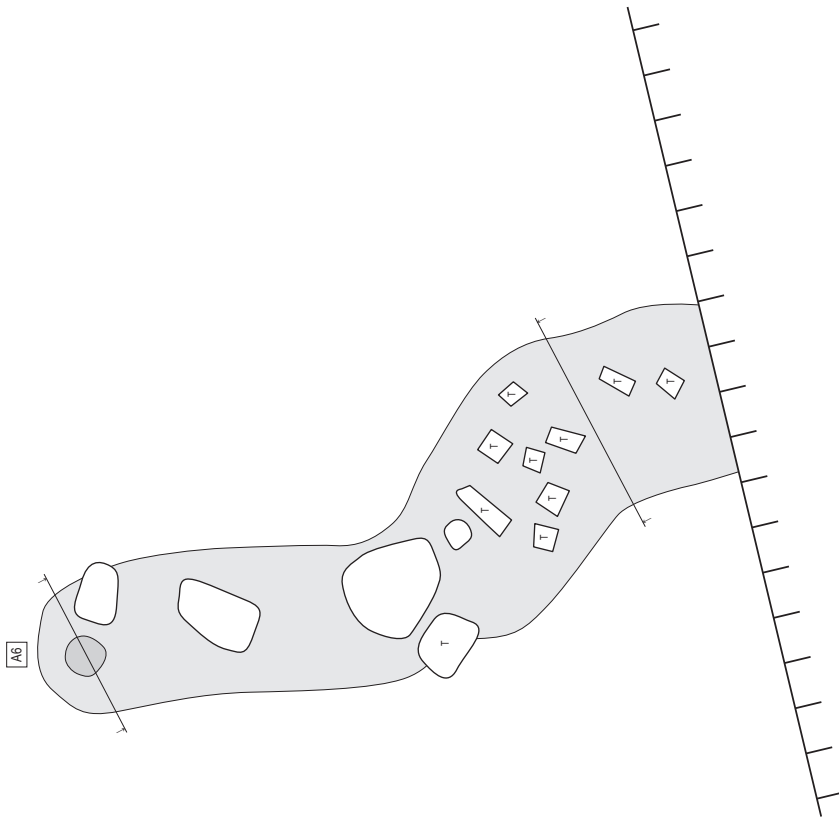
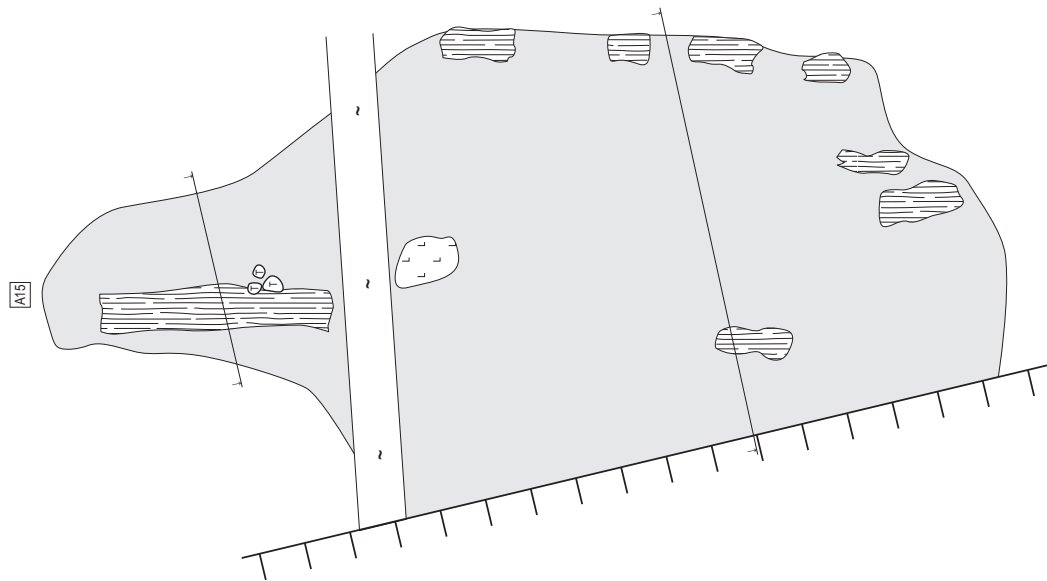

Dnr 445/10:3

Värö 5:117
Kärna socken
Linköpings kommun, Ög
RAÅ 138
Planritning
Skala 1:20
Dnr 445/10
Oktober 2010 Olle Hörfors
Remritning Lasse Norr

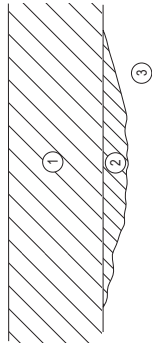

Värö 5:117
Kärna socken
Linköpings kommun, Ög
RAÄ 138
Planritning
Skala 1:20
Dnr 445/10
Oktober 2010 Olle Hörfors
Renritning Lasse Norr

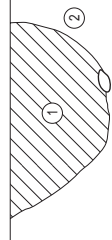
A1
profil mot

A2
profil mot

A3
profil mot

A4a
profil mot

- A1
1. Grå sand med rikligt med djurben.
2. Ljus, siltig sand.
3. Svart, siltig sand.

- A2
1. Ploggång med mörk ler/sandjord.
2. Som L1 med kollslag, svart.
3. Ljus sand.

- A3
1. Mörk, sandjord med linser av styv lera.
2. Naturlig, ljus sandjord.

- A4a
1. Grå, sandig lera.
2. Ljus, sandig lera.

- A4b
1. Ljus, naturlig sand.
2. Svåmsand.
3. Svåmsand.
4. Skårstenspackning.
5. Ren, styv lera.

- A5
1. Mörk, sandig jord med enstaka tegel.
2. Naturlig, ljus sandjord.

- A6
1. Mörkbrun, humös silt med enstaka tegel.
2. Brun silt.
3. Ljusbrun silt/sand.

- A6 profil 2
1. Fäskt trä.
2. Mörkbrun, humös silt.
3. Brun silt.
4. Fömulnat trä.
5. Ljusbrun sand/silt.
6. Brun lera.

- A8
1. Brun, humös, något siltig sand med kol, tegel, enstaka keramik, fjäders, bränt och obränt ben samt kalkbruk.
2. Ljusbeige sand med jämfällningar och kollstänk.
3. Gråvit sand.

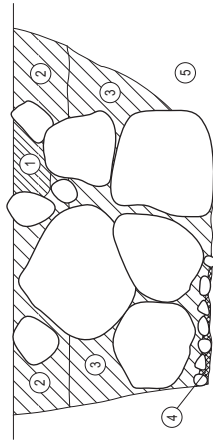
- A9
1. Ljus sand.
2. Grå sandjord med tegelkross och eldstädat sten.

- A12
1. Koblandad sand.
2. Naturlig, ljus sand.

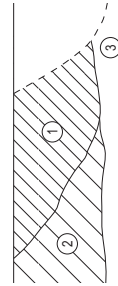
- A13
1. Svart, sotig sand.
2. Fömulnat, brunt trä.
3. Gråbrun sand.
4. Flemmig, gulbrun sand.

- A14
1. Mörkt lager.
2. Restier med ruttnat, förkolnat trä och enstaka tegel.
3. Ljus sand.

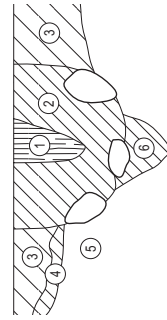
A4b
profil mot

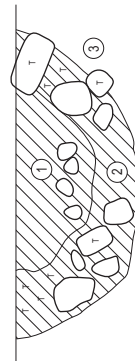
A6
profil 1 mot N

A6
profil 2 mot S

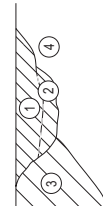
A9
profil mot N

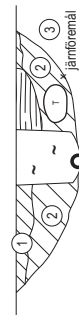
A12
profil mot N

A13
profil mot N

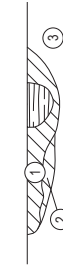
A14
profil mot

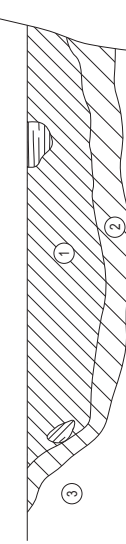
A8
profil mot V

A15a
profil mot

A15b
profil mot

- A15a
1. Flemmig, kottig sand.
2. Ljus, naturlig sand.

- A15b
1. Stimmigt, brunt kulturlager.
2. Ljus sand.

Vårö 5:117
Kärna socken
Linköpings kommun, Ög
RAÄ 138
Profiltitling
Skala 1:20
Dnr 445/10
Oktober 2010 Olle Hörfors
Renritning Lasse Norr

Den arkeologiska förundersökningen omfattade en 12 x 20 m stor yta som utgjorde en del av RAÄ 138 och över vilken en gång- och cykelväg samt en bullervall skulle anläggas. Vid förundersökningen dokumenterades 16 anläggningar, varav tre utgjorde resterna efter ett hus på torpargrund, som med hjälp av fynd kunde dateras till 1600-1800-tal, det vill säga sannolikt den bebyggelse som flyttades till sitt nuvarande läge 1860. Till denna bebyggelse hörde också sannolikt de utdragna sot- och brandrester som påträffades norr och väster om huset. Dessutom framkom äldre anläggningar i form av gropar, några av dem stenfyllda. I en av dessa framkom en skärva östersjökeramik, daterbar till övergångstiden mellan vikingatid och medeltid. ¹⁴C-dateringar tagna i den grop där Östersjökeramiken hittades samt i de utrakade brandresterna gav dateringar till sen vikingatid respektive 1600-tal